

Macron, Biden i el pànic

La victòria de l'RN de Le Pen a França i la penosa intervenció de Joe Biden al debat amb Donald Trump als EUA han encès les alarmes a les forces demòcrates dels dos països. Ha estat el resultat immediat de decisions personals dels dos líders. Emmanuel Macron va decidir, sense consultar ni al primer ministre Attal ni al ministre d'Economia Le Maire, convocar eleccions, pensant probablement que davant Le Pen la resta de partits donarien suport al seu projecte. No va preveure la formació del Nou Front Popular (NFP) i els macronistes s'han enfonsat fins al tercer lloc amb poc més del 20% dels vots.

Als EUA un editorial del *New York Times* ha demanat que Biden es retiri, i també ho ha fet el *Financial Times*, perquè s'esvaeix la possibilitat que al novembre guanyi a Trump. Ni el suport a Biden de 16 premis Nobel d'economia serà suficient. El *Wall Street Journal* ha detallat la fragilitat de l'actual president, un ancià a qui no es pot deixar conduir. Encara que Biden guanyés, seria un president dèbil, ningú se'l pot imaginar en un cara a cara amb Putin, per exemple. Com és possible que ara tothom vegi que Biden no està capacitat quan ja hi havia una multitud d'indicis previs? No és una sorpresa per als versats en la teoria de jocs: abans del debat tothom sabia que Biden tenia problemes, però no tothom sabia que tothom ho sabia. El debat ho ha deixat clar, ara és coneixement comú i no es pot amagar. Una altra cosa és que els mecanismes i interessos de partit no permetin que es reconegui de portes enfora.

El comportament econòmic tant dels EUA com de França no ha estat dolent. Els dos països estan en mínims en el nivell de desocupació de fa molts anys i tots dos mostren un dinamisme tecnològic i innovador notable. Els EUA, amb les grans plataformes digitals i ara amb la intel·li-

XAVIER VIVES

PROFESSOR DE L'IESE

gència artificial (IA). I França no es queda enrere. Macron ja va dissenyar un pla per fomentar la IA el 2018, el país ha aconseguit implantar *start-ups* exitoses com Mistral, i és líder en el sector del luxe, superant l'exportació de tota l'agricultura francesa. En els dos països, però, la inflació ha castigat les capes de la població més desafavorides amb una pujada forta del nivell de preus. Aquesta és una de les raons de la defaite amb Biden de molts treballadors, ben aprofitada per Trump en el debat, quan va apuntar que la inflació la va generar l'excés d'estímul econòmic del president. No és casual tampoc el rebuig del món rural, a tots dos països i a França en particular, de les taxes sobre els combustibles fòssils. A Macron se li ha retret afavorir els rics i descuidar la redistribució (malgrat que França tenia l'any 2022 una despesa social del 24% del PIB mentre que la de la UE estava per sota del 20%). Macron va gastar un capital polític enorme en apujar l'edat de jubilació dels 62 als 64 anys, una alça impopular encara que raonable per a la sostenibilitat de les pensions. Tant l'RN com l'NFP la volen revertir, ai-

No és casualitat que els moviments populistes de dreta extrema s'hagin fet forts a França i als EUA en una oposició de ciutat i camp

xí com reintroduir l'impost a la riquesa. L'NFP planteja, a més, importants pujades d'impostos i del salari mínim.

A unes hores de la segona volta de les eleccions franceses l'escenari més probable sembla un Parlament sense una majoria clara. El segon escenari seria un Parlament amb majoria de l'RN, cosa que pot generar més inestabilitat econòmica pel possible augment del dèficit i del deute (el 2023 del 5,5% i del 110% del PIB, respectivament). Si hi hagués inestabilitat (recordem la que va generar el pla fiscalment irresponsable de Lizz Truss al Regne Unit), seria interessant veure quan i com el Banc Central Europeu intervindria per controlar la prima de risc de França en relació amb Alemanya, paràmetre crucial de l'estabilitat de l'euro.

França i els EUA s'assemblen. No és casualitat que els moviments populistes de dreta extrema s'hagin fet forts en els dos països en una dinàmica d'oposició de ciutat i camp, d'obertura al món o tancament i ressentiment. Tot això en un context en què els partits tradicionals s'han perdut en guerres culturals i no han sabut donar resposta a les preocupacions de bona part de la població, la menys beneficiada per la globalització. La qüestió és quant durarà el cicle populista. Al Regne Unit sembla que s'ha esgotat després d'un període de govern conservador de gran incompetència i el fracàs del Brexit (que ara sembla que els britànics ja no voldrien). Potser aquesta era la idea de Macron, que l'RN governés i demostrés la seva incompetència. Ha estat una aposta molt arriscada que pot portar a una inestabilitat com a la IV República en el període 1946-1958. Europa patiria amb una victòria de l'RN amb majoria absoluta el 7 de juliol, i els EUA i el món patiria amb una victòria de Trump al novembre, encara més després de la immunitat atorgada pel Tribunal Suprem per "actes oficials". Les decisions personals dels líders polítics tenen conseqüències.